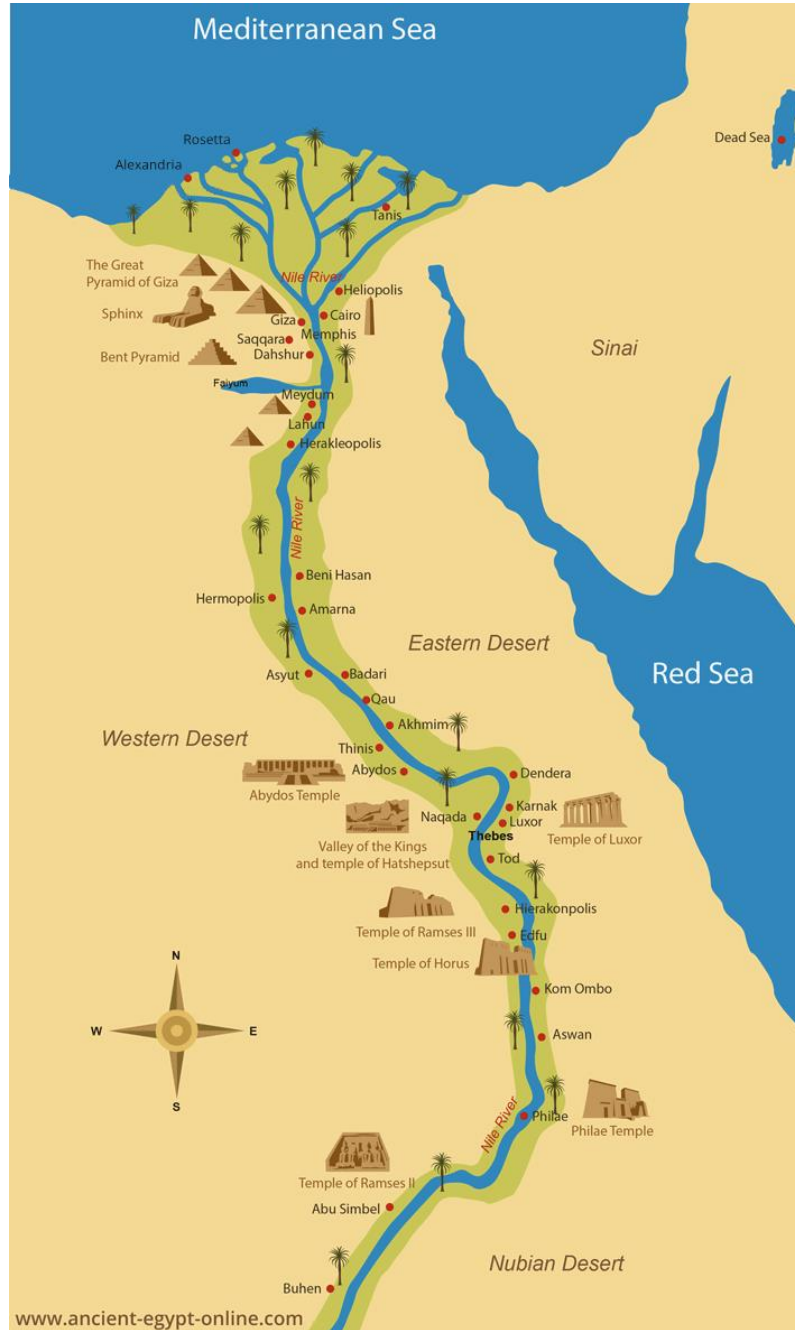
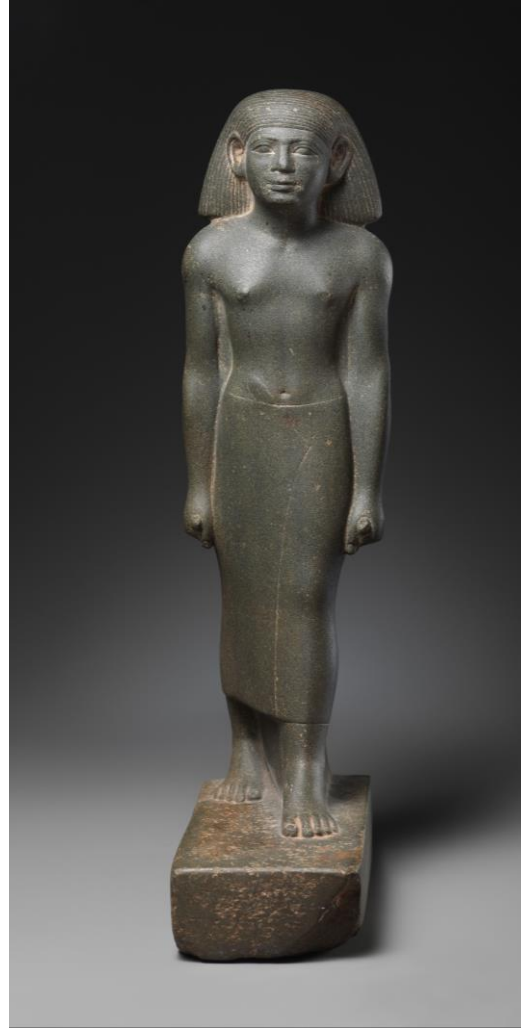
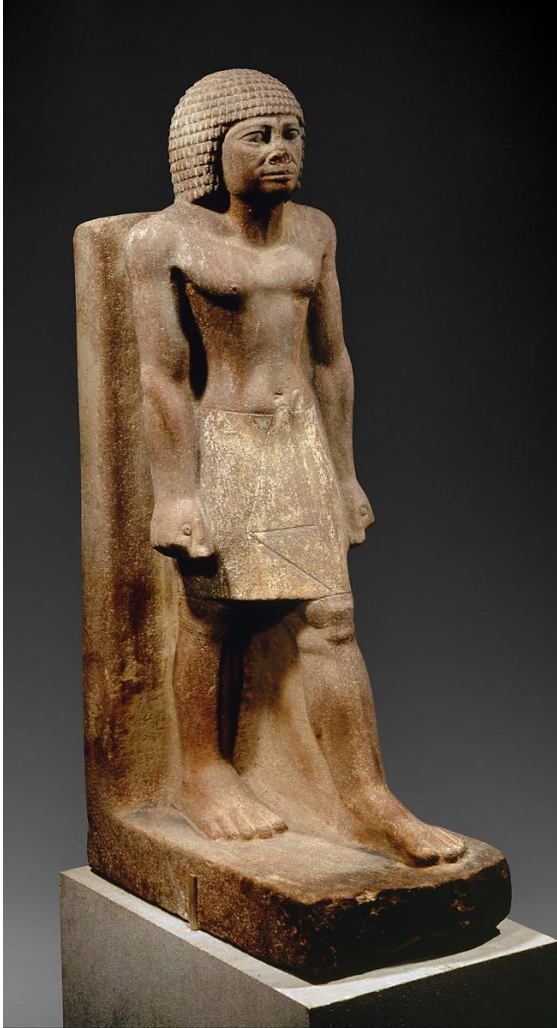

ANTİK MİSİR SANATI VE MİMARİSİ

- MÖ 5000'lerden izlerine rastlanan bir uygarlıktır. MÖ 30'larda Sezar yıkana kadar varlığını sürdürmüştür. Sanat anlayışını çok değiştirmeden sürdürmüştür.
  - Kendi içine dönük bir uygarlıktır.
  - Doğusunda Sinai Yarımadası çöldür, batısı da çöldür. Ortasından Nil nehri geçer ve Nil nehri Mısır için hayattır.
  - İlk bilinen gemi Mısır'dandır.
  - Kuzey kısmına 'aşağı mısır' , Güney kısmına 'yukarı mısır' denir. Güney kısmına yukarı mısır denmesinin sebebi dağların kayaların olduğu yükselti kısm olmasındandır.
  - MÖ 3000'lere kadar Aşağı ve Yukarı Mısır olmak üzere 2 krallık vardı. Namer kralı firavun yani tanrıdır. Firavun her şeyi toplayan (mimarlık açısından da) bir güçtür.
  - Sonradan yaşanan saldırı sonrasında 300 yıllık tek başlarına kalınca sanatta bazı değişiklikler yaşanmıştır. Hiyeroglif yazısını bulmuşlardır.
-
- Aşağı Mısır'daki Memphis, Heliopolis (tanrılar kenti gibi) önemli yerlerdir. Memphis piramitlerin yoğun olduğu bir bölgedir. Giza ve Sakkara piramitleri önemli ve öne çıkanlarıdır. Buralarda kum toprak vardır ancak taş yoktur. Thebes bölgesinden suda taşımayla (gemi, kayak vs.) taş taşınıyor.
  - Bir piramit yapımı 60 yıl sürüyor. Piramitleri diğer yaşamın olduğuna dair inançları yaptırıyor.
  - Evlerden ve saraylardan çok kalıntı yoktur. Piramitlerden ve tapınaklardan kalıntılar vardır. Bu da dinin öne çıktığını gösterir. Din yönetimde de etkili bir kuvvettir.

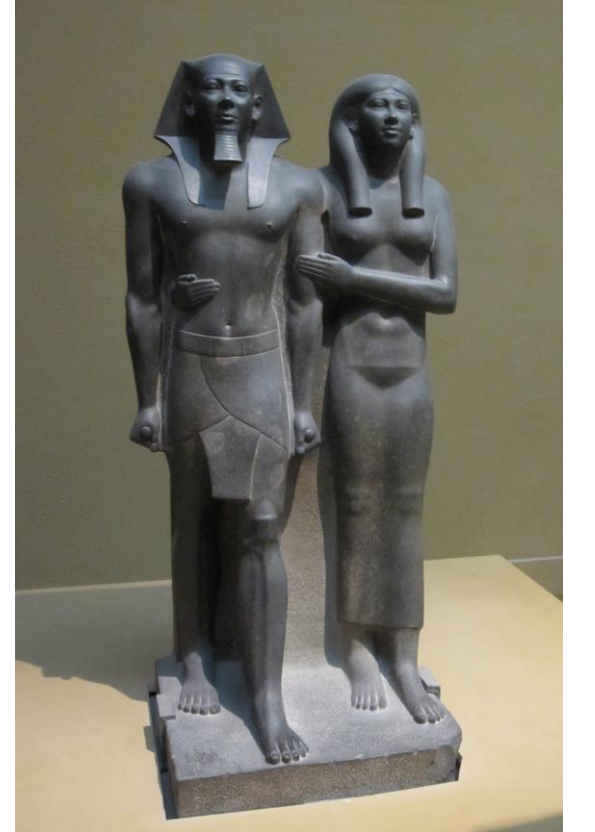

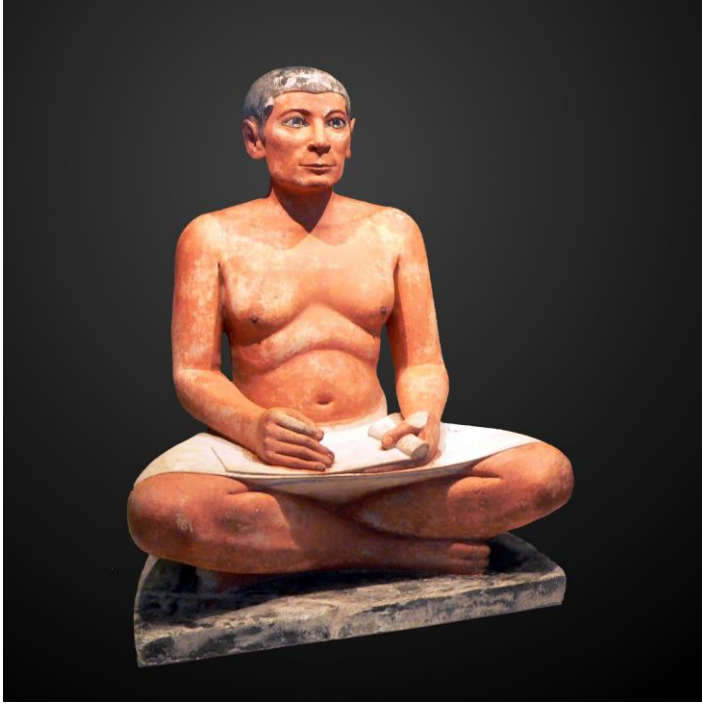
- 200'e yakın firavun olduğu düşünülüyor. İdealizasyon var ve heykellerde de ideal bir yaş var.
- Dinsel idealizasyondan dolayı anatomik özellikleri işlemezler.
- Bir ayak önde , eller yumruk ve yüzü karşıya bakacak şekilde olan heykeli firavunlar çok kullanır.
- Yöneticiyi tarifleyen etek figürü vardır. Ön taraf ve yarattığı algı önemlidir. Heykeller dinamik değil statiklerdir.
- Birinci örnekte arka kısımda bacak arasına konmuş kaide vardır. Bir simetri duygusu ve belli bir yön duygusu vardır.
- İkinci örnek orta krallıktan bir örnektir. Başlık ve etek boyu değişmiş olsa da önceki gibi belli bir yön duygusu, kaide üzerinde olması, duruşu ve statik olması değişmemiştir.

- Bir başka örnek tahta oturan firavun heykelidir.İdealizasyondan gelen kusursuzluk mevcuttur.
- Nilüfer çiçekleri (yukarı güney mısır sembolü) ve papirüs (aşağı mısır sembolü) var. Bu semboller krallıkları halka hatırlatmak için yapılır.

- Mikerinos ve kraliçe heykeli
- İkisi arasında boşluk yoktur. Kaideler doluluk yaparak güçlü gösteriliyor. Vücut hareket sağlamadan bazı duruşlar yapamaz. Mesela kraliçenin eli firavunun belini kavrayacak kadar uzun olamaz.Yani heykel statik bir heykeldir.

- Her daim tabikide önemli kişilerin heykelleri yapılmıyor.
- Bu bir katip heykelidir.
- Firavunlardaki gibi kusursuz bir beden arayışı yoktur. Sadece firavunların değil diğer kişilerin de ruhun beden bulabilmesi için heykelleri yapılır. Yani öbür dünya inançları olduğu için kendileri için heykeller yaparlar.

- Kadın bir işçi heykeli
- Görüldüğü gibi kusursuz değildir yani sıradan bir insan heykelidir.

- Sakkara'daki bir mezar yapısının içinden çekilmiş bir fotoğraftır. Çeşitli şeritler ve olay anlatımı vardır. Perspektif yoktur ve figürler üç boyutlu değil iki boyutlu hale gelmiş, şerit halinde gösterilmiştir.
- Bedenden ziyade bir durum kompozisyon halinde anlatılmış.
- Mesela sağ tarafta büyük ve oturan olarak işlenmiş bir insan figürü var o tanrıdır. Karşısında onun için sunulmuş yiyecekler ve içecekler resmedilmiş.
- Onun aşağısında gemilerle Nil nehrinden nasıl ilerlediğini anlatılmak istenmiş.

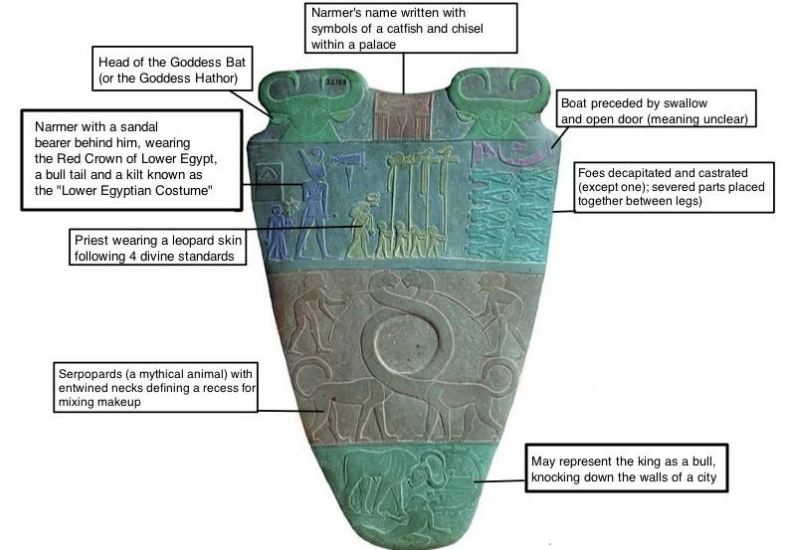
- Genelde dini törenler anlatılmıştır. Bu örnek de bir cenaze törenini anlatıyor.
- Derinlik yoktur.
- Beyaz renk kutsallığı temsil eder.
- Asalar firavunu simgeler.
- Üst tarafta yazılar vardır.
- Kompozisyon şeritler halindedir.

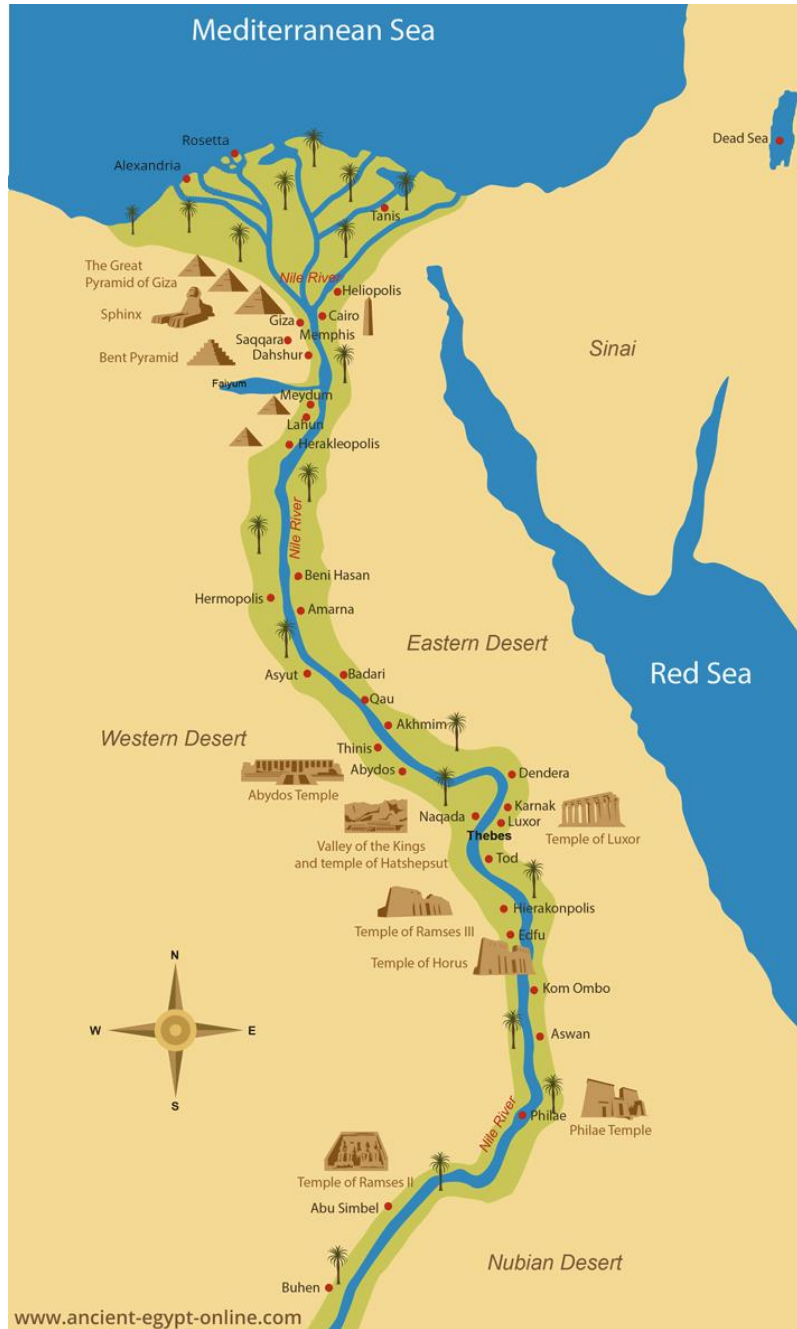

- Bunlarda taş üstüne yapılmış hafif kabartmalardır.
- Bir üçgen sınır gibi dursa da anlatımlar hep şeritler halindedir.
- Sağ üstteki renklendirilmiş Narmer paletidir. Beyaz başlık yukarı mısır sembolü olduğu için önemlidir.
- Narmer paleti idealizasyonu öne çıkarır.

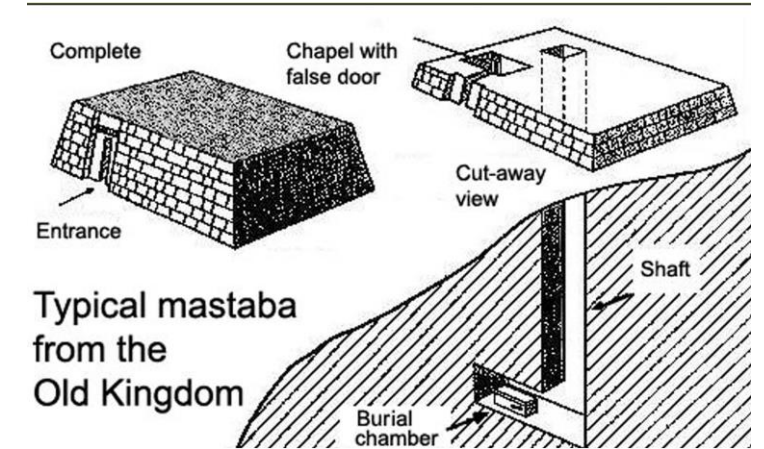
- Yine şeritli bir anlatım vardır. Kırmızı başlık ve aşağı mısır kıyafetleri vardır. Yukarı tarafta Hanthor olan tanrıçenin boynuzlu sembolü var. En altta kenti yıkan boğa heykeli var.

- Aşağı Mısır'da kum ve toprak varken Yukarı Mısır'da taş vardır. Yapılarda bunlar kullanılır.
- MÖ 2600'lere kadar anıtsal mezarlarda vs. kerpiç malzeme kullanılmıştır. Çünkü taş ulaşım kolay değildi.
- Evlerden, saraylardan çok iz kalmamıştır. Dini mimarlıktan önemli yerler kalmıştır.
- Kuzeyde piramitler yoğunken güneyde tapınaklar ve kaya mezarları yoğundur.
- Kuzeyde Giza, güneyde Karnak, Wxor, Abu Simbel önemli yapılardır. Piramitler, ibadet merkezidir ve firavunun ailesinin gücünü gösterir.

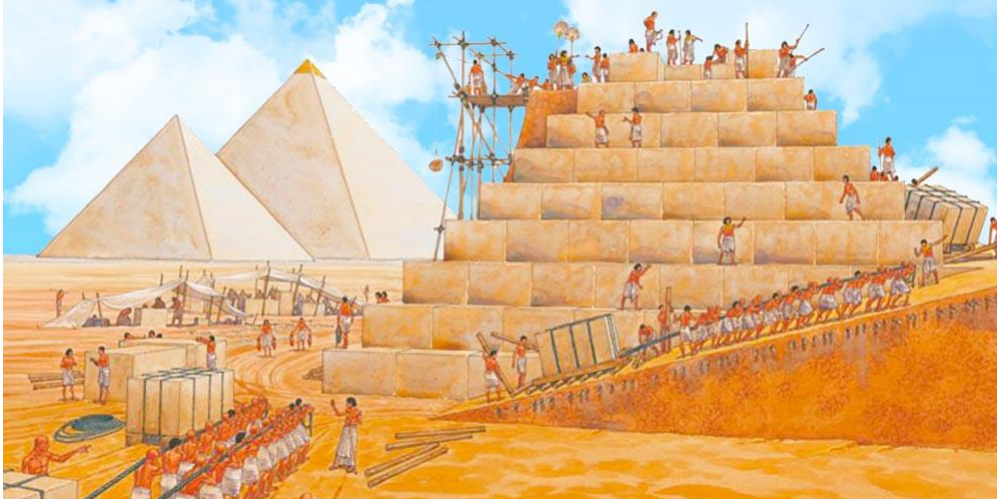
- Kerpiç kullanılan yıllarda ' mastaba' denilen kesik piramit yapıları vardı. Yerin altına doğru odalar vardı.
- Kesik bu prizmalar, keskin formlarla zıtlıkla kurdukları kompozisyonlar mevcuttur. Fazlasıyla matematiksel bilgileri olduğunu bu şekilde anlamış oluyoruz.
- Taş mastabalar ilk başlarda dikdörtgen tabanlı kesit piramit olarak yapılıyor.
- Mastabalar erken yapılardır ve piramide geçişte çok önemlidir.
- Piramitlerden farklı olarak bir giriş kapısı vardır. Yerin altına doğru açılan şaftla mezar odasına geçilir. Mumyalama olduğu için havalandırma gereklidir bu yüzden o şaftın ucu açıktır.

<https://www.nemo.nu/ibisportal/0egyptintro/2aegypt/mastabatype.htm>

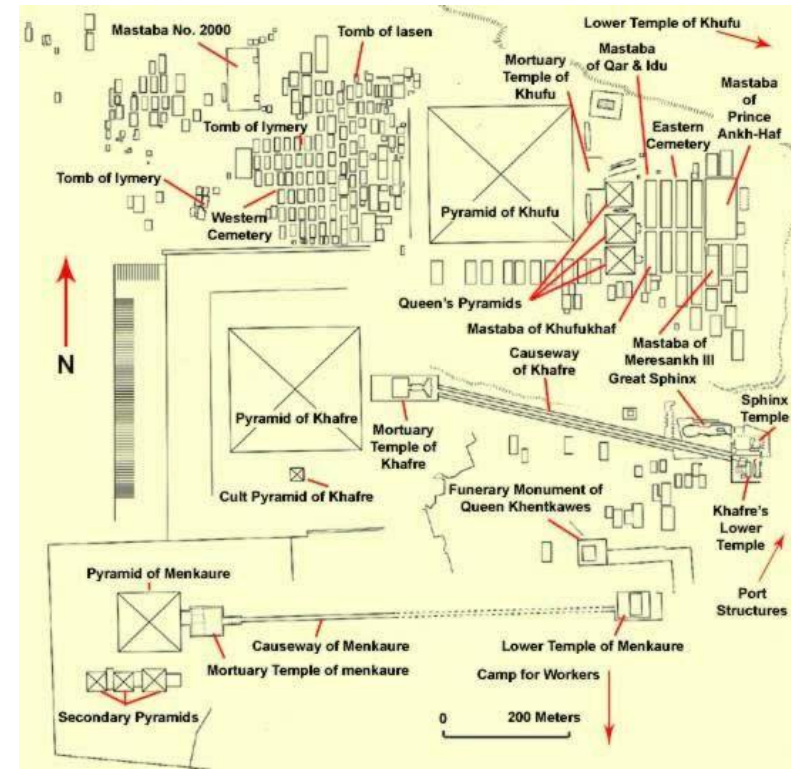
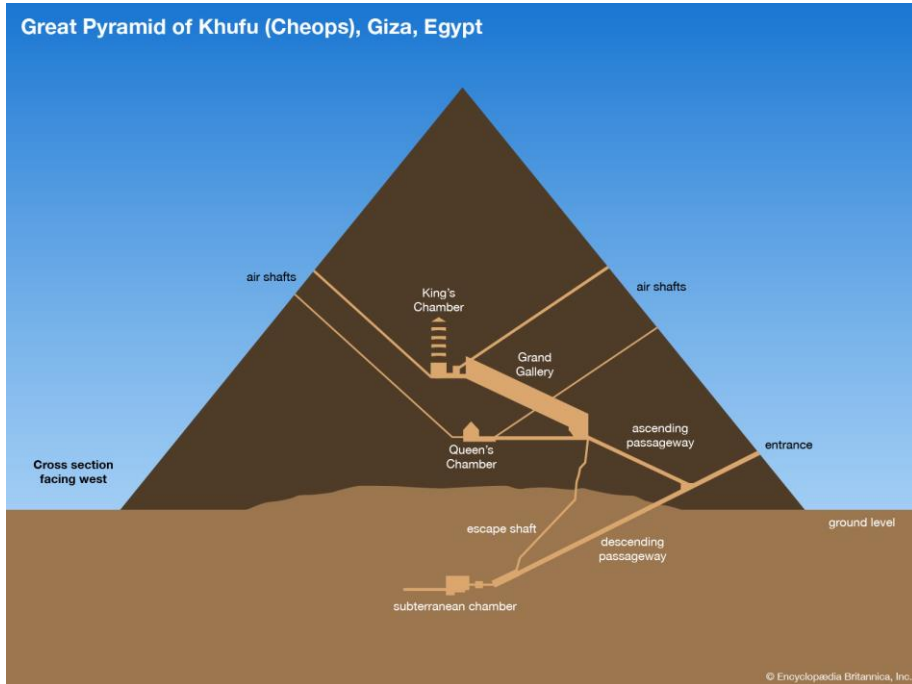
- MÖ 2650 civarında ilk piramit inşa ediliyor. Firavun Zoser için yaptırılmıştır. Kesik taş piramitleri yani mastabaları üst üste koyarak basamak görünümlü piramitler elde ediliyor. Çok güçlü bir temel yapılıyor.
- Kum tepeleriyle, Nil'den gelen taşlarla yapılıyor. Bu taşlar yontularak kum tepeleriyle çekiliyor. Başta basamaklı oluşturularak daha sonra üstü kapatılıyor. Bir piramit yapımı 30-60 yıl sürdüğü söyleniyor.
- Bu piramitlerin Nil tapınaklarla bir bağlantısı olduğu düşünülüyor. Nil'i ulaşım için kullandığı için Nil'den görünmesi için ve taşların Nil üzerinden taşındığı için yakın yapılıyor.

- Nil'e bakan tarafta anıtsal kapıları var. Nil'e 500-600m ile 1 km arası mesafe vardır. Bu kapıdan geçtikten sonra dümdüz aksinel bir dehlizle piramite ulaşıyor.
- Giza piramitleri (Keops, Kefren, Mikerinas)
- Keops'a giden aksiyal bir kapıdan giriş görünüyor.
- Kefren' in giriş kapısının orada 'Sfenks' adlı aslan heykeli vardır. Giriş kapısında aksa göre simetrik olduğu görülüyor. Ağır kütleli yapılar var.

- Burda piramitlerin ve çevresini ifade eden plan mevcuttur.
- Sol üstte mastabalar vardır. Bunlar kraliyet ailesinin mezarları olarak kullanılır. Atalarla bir arada olmak istedikleri için mezarlar bir arada görünüyor. Gökbilimi ile ilgiler ve matematiksel izdüşümü piramitlerin yapımında kullanıyorlar.

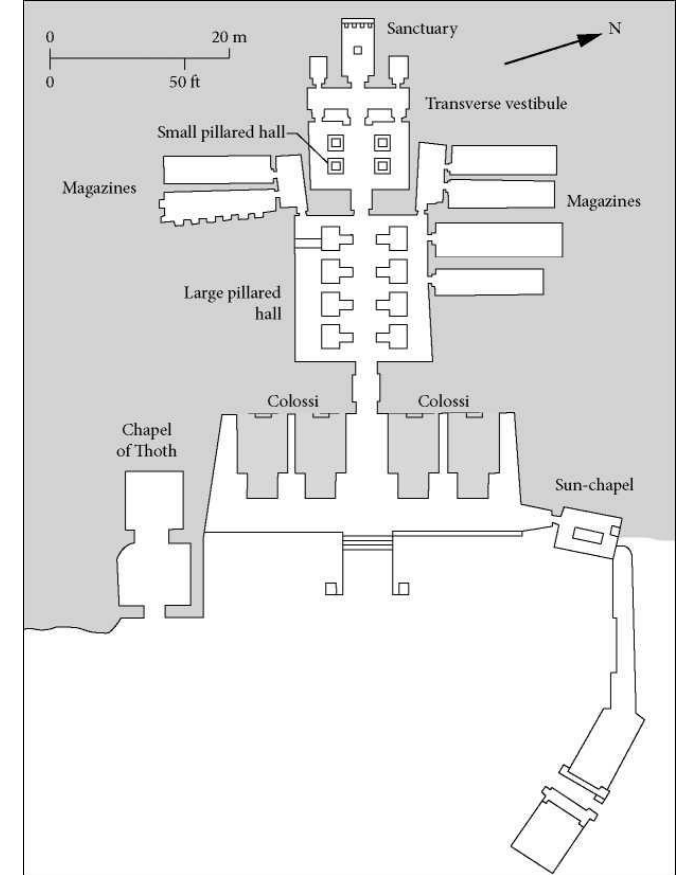
- Keops Piramidi
- 146 metre uzunluğunda en büyük piramittir.
- En altta ekstra mezar odası bulunuyor. Havalandırma, kraliçe mezarı ve firavun mezarı görünüyor. Kralın odasına giden bir galeri mevcuttur.
- Galeri yüksekliği büyük olsada genişliği çok olmayan yapılarıdır.

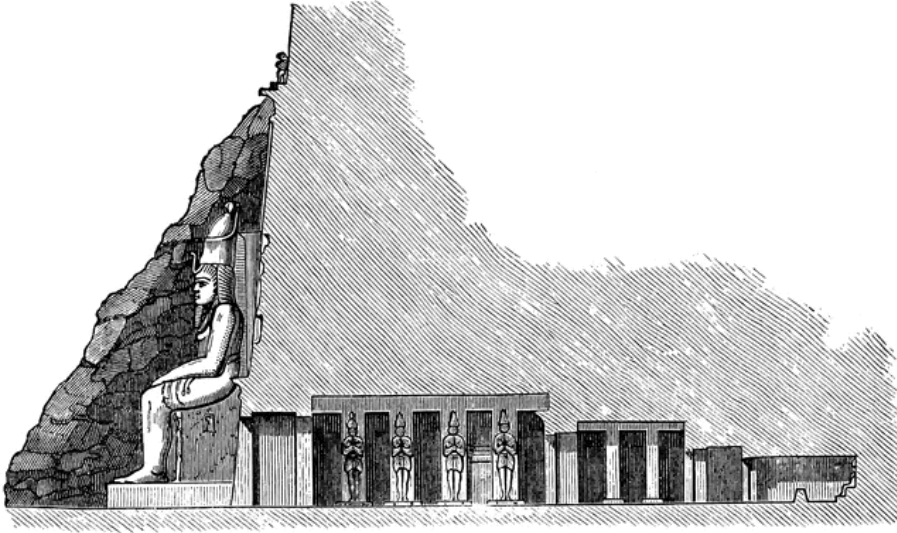
MISIR İNANÇ SİSTEMİ

- Tanrı olarak kabul edilen bir yönetici vardır. Yönetimle din iç içe geçmiştir.
  - Mısır dininde öteki dünya inancı vardır. Çok ferah ve rahat bir hayat olduğuna inanılır. Öteki dünyada da aynı vücutta olacaklarsa da inandıklarından mumyalama yaparlar.
  - Öbür dünyada kullanacakları eşyalarla beraber mezara koyulur.
-
- Eksen vurgusu, simetrik düzen, anıtsal ve kütleli(insan ölçeğinden kat kat büyük) bir mimariye sahiptir.
  - Anıtsal yapılar hem devletin hem firavunun gücünü simgeler.
  - **Mimarinin ve sanatın araçlaşmasında ilk uygarlık Mısır'dır.**

- II.Ramses tapınağı onun gücünü simgeler. Soldaki Ramses'in eşi Nefertari'nin heykelidir. Bunlar kaya tapınağıdır.
- İnsan ölçeğinden oldukça büyük olduğunu görüyoruz.
- Ramses tapınağının planı sağdaki gibidir.
- Bir eksen ve simetri düzeni söz konusudur.
- Magazine oyuktur.Bunların içinde firavunların resimleri vardır.
- İç mekanlarda mekanın büyüklüğüne göre yüksekliği de değişir.

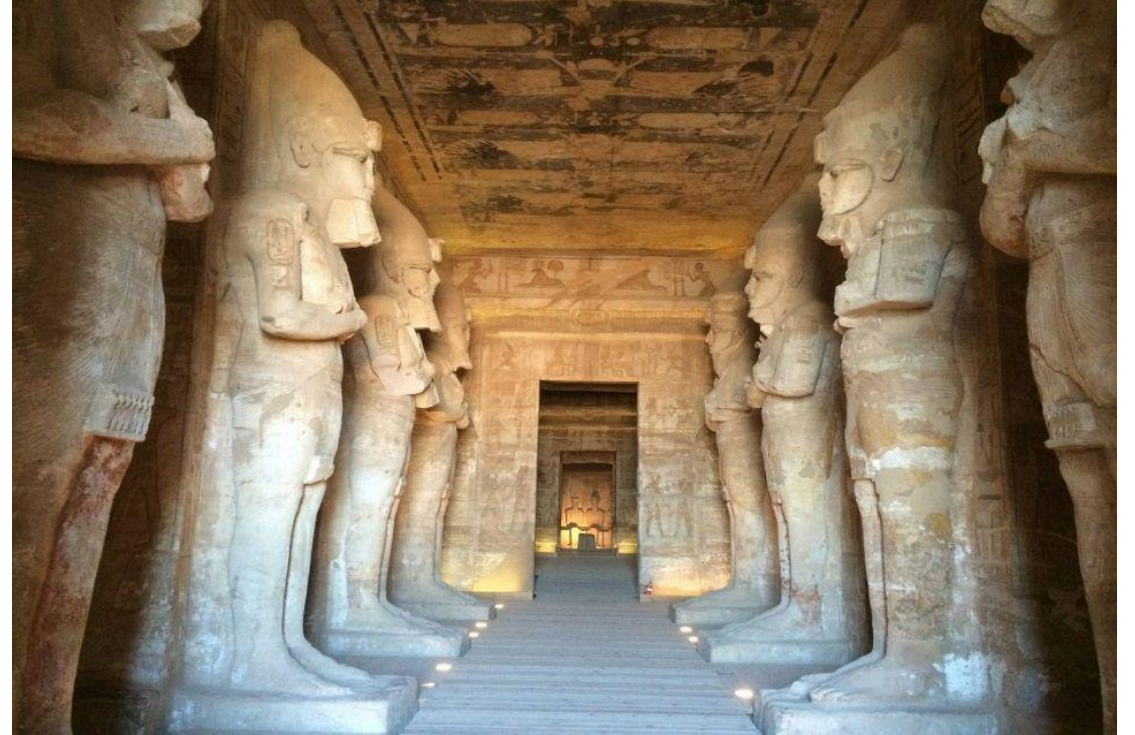

Ramses Tapınağı'ndan bir kesit

Magazin bölümleri (işlenmiş figürler)

Ramses Tapınağı'ndaki uzun koridor

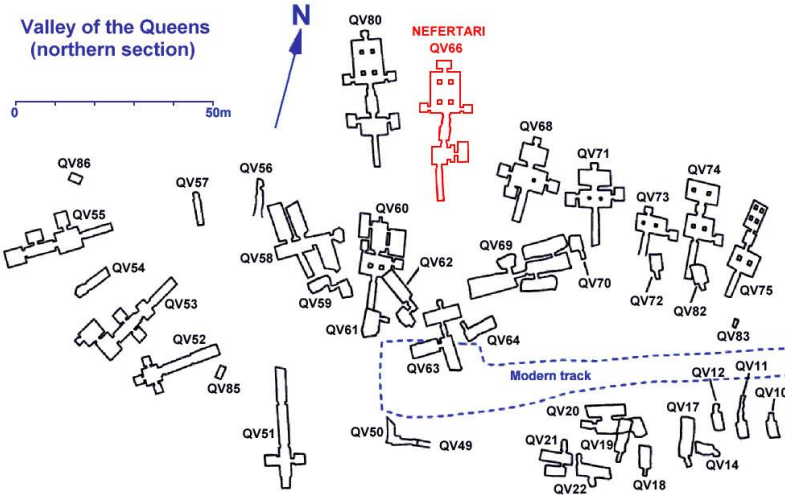

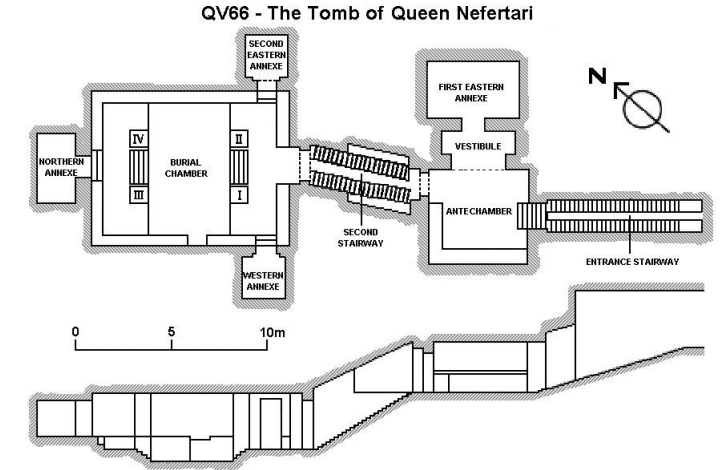
Kaya mezarları kayalar oyularak yapılmıştır. Yıllar geçtikçe hava olaylarından üstü kapanmıştır. Daha sonra kazılarla birlikte bulunmuştur.

Mısır'da ölenler;

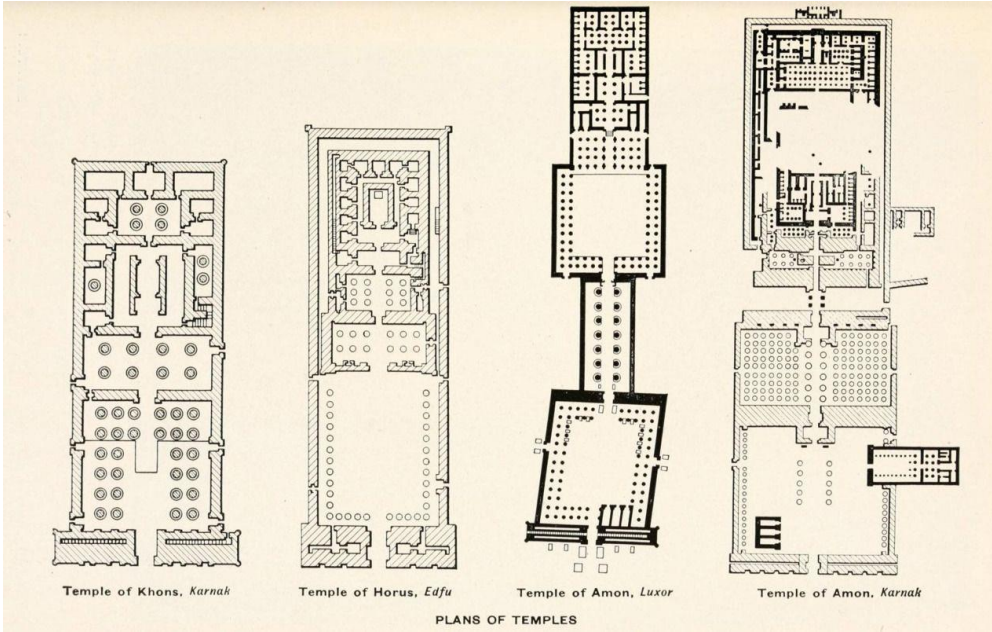
- Eski Krallık'ta mastabalara,
- Orta Krallık'ta piramitlere,
- Yeni Krallık'ta kaya mezarlarına, küçük piramit ve mastabalara gömülür.

- Kraliçeler vadisidir. Mezarlardır. Burada genelde II.Ramses ailesi mezarları bulunur. İbadet alanı değildir.
- Nefertari mezarında ise kotlar kullanılarak mekanda farklılaşmaya gidilmiştir.

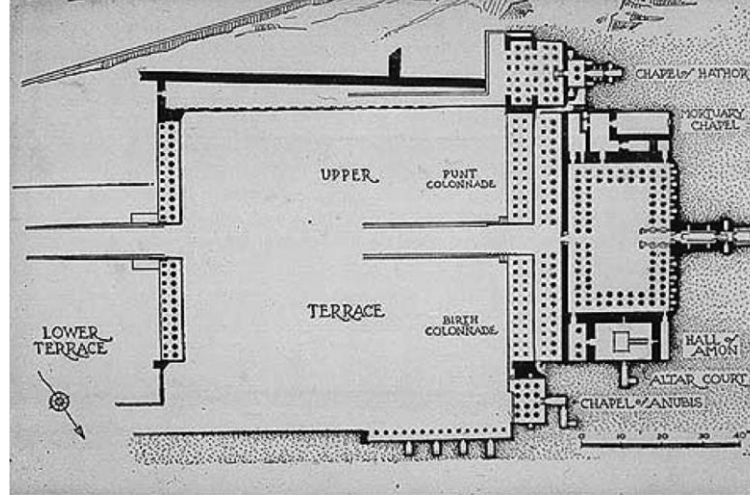
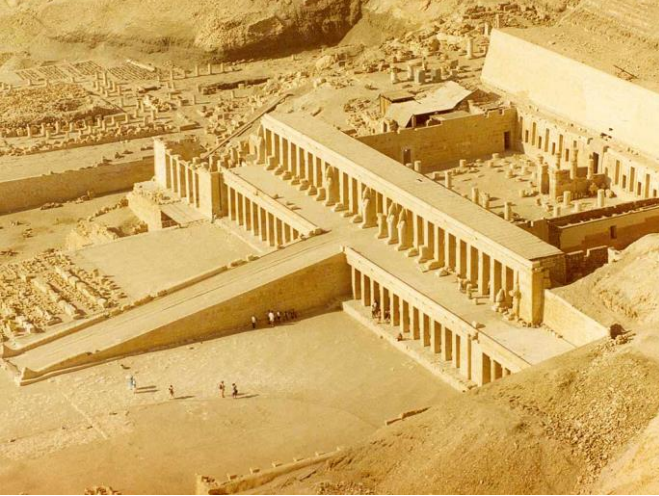
- Luxor'daki Amon tapınağı ile Karnak'taki Amon tapınağı eski Mısır tapınak mimarisindendir.
- Aksiyel sistem korunmuştur.
- Khonos ve Edfu'da sütunla girişten sütunlu salona geçiliyor. Fakat Amon tapınağı'nda (Luxor) eklemeler vardır. Sütunlarla belirlenmiş eksen vardır. Ayrıca burada aslanlı yol bulunur.

- Temple of Amon (Luxor) da eksen tanımlayan sütunlar büyük, diğerleri çok daha küçüktür. Dikili taşlar bulunur. Avlu sütunlu salon- avlu- sütunlu salon şeklinde aks üzerinde ilerleriz.
- Temple of Amon (Karnak) da ekler mevcuttur. Dikili taşlar üzerinde hiyeroglifli anlatımlar vardır. Işık kısa sütunların olduğu yerden alınır. Işık kullanılarak yön ve eksen vurgusu yapılır.

Temple of Hatshepsut

- Diğer tapınlardan en büyük farkı düz yere yapılmamış olmasıdır. Eğimli yerde teraslama ile yapılmıştır. Heykeller algıyı destekler. Doğaya bağlı tasarımın örneğidir.

Özetle Mısır mimarisinde,

- mekanı güçlendirmek için yükseklik (boyut), ışık, farklı kotlar kullanılmıştır.
- Mekan sınırlarını oluştururken sütunlar sadece sütun değil duvarlar sadece taşıyıcı duvar değildir. Anlatım nesnesi olarak da kullanılır.
- Kesin geometriler mevcuttur.
- Yapılara bakıldığında denge ve simetri bulunur.
- Duvarlara çeşitli olayları anlatan figürler yapılır bu figürleri boyamak içinde bitkiler kullanılır.